

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 21 oktober 1939 kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskilda bestämmelser vid krig eller krigsfara beträffande vissa undervisningsanstalter.

(1:a avd.)

I en den 15 september 1939 dagtecknad proposition, nr 23, har Kungl. Maj:t, under återopande av ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, hemställt om riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll anfört, med avseende å i protokollet omförmälda undervisningsanstalter meddela vid krig eller krigsfara erforderliga särskilda bestämmelser.

Det sålunda äskade bemyndigandet avser rätt för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser *dels* angående avkortning av den årliga lästiden vid folkskoleväsendet på grund av vid krig eller krigsfara rådande särskilda förhållanden, *dels* om skyldighet för lärare vid de under skolöverstyrelsens inseeende stående läroanstalterna att underkasta sig i ett krisläge erforderliga ändringar i fråga om tjänstgöringen, *dels* ock rörande jämkningar i gällande villkor för statsbidrag till läroanstalter eller skoldistrikt.

Vad beträffar lästidens avkortning framhålles i propositionen, att det kunde bli nödvändigt att vid krig eller krigsfara inställa undervisningen under längre eller kortare tid. Såsom exempel nämnas fall, då läroanstalternas lokaler tagas i anspråk för militära ändamål och det visar sig omöjligt att, i varje fall omedelbart, uppdriva användbara undervisningslokaler. Om undervisningen inställdes för längre tid, kunde det bli nödvändigt att förkorta den fastställda årliga lästiden. Då riksdagen tidigare yttrat sig om likartade spörsmål, så vitt angår folkundervisningen, har frågan i vad den rör nämnda undervisning ansetts böra underställas riksdagen. Det förutsattes i propositionen, att skyldighet skulle åligga lärarna att utan särskild ersättning återläsa förlorad undervisningstid.

Vad angår skyldighet för lärare att underkasta sig i ett krisläge erforderliga ändringar i fråga om tjänstgöringen skulle enligt propositionen bestämmelser meddelas, enligt vilka lärare vore pliktig att underkasta sig de särskilda föreskrifter, som kunde meddelas med avseende på hans biträde vid skolans utrymning, tjänstgöringens förläggning till annan ort än den, där läroanstalten vore belägen, och dylikt.

I fråga slutligen om jämkningar i gällande statsbidragsvillkor har i propositionen förutsatts, att statsbidrag i enlighet med eljest gällande bestämmelser skulle kunna utgå till läroanstalt eller skoldistrikt utan hinder av att skolväsendet eller undervisningen i ett extraordinärt läge icke kunnat anordnas på sätt normalt skulle ha varit fallet. Som villkor för sådant statsbidrag skulle dock gälla, att läroanstalter och skoldistrikt ställde sig till efterrättelse de föreskrifter med avseende å skolväsendets och undervisningens anordnande under ifrågavarande förhållanden, som kunde bliva av Kungl. Maj:t meddelade.

Departementschefen har framhållit vanskligheten av att i förväg i detalj avgöra i vad mån och på vad sätt händelseutvecklingen kunde komma att påkalla ingripanden och förändringar i undervisningsväsendets normala organisation. Departementschefen utgår från, att Kungl. Maj:t skall äga vidtaga de åtgärder, till vilka de föreliggande förhållandena kunde giva anledning.

Utskottet.

Da förevarande proposition icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 15 september 1939 anført, med avseende å i nämnda protokoll omförmälda undervisningsanstalter meddela vid krig eller krigsfara erforderliga särskilda bestämmelser.

Stockholm den 21 oktober 1939.

På första särskilda utskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Domö, Bårg* i Katrineholm, *Nilsson* i Malmö, *Velander, Eriksson* i Ljusdal, *Friggeråker, Sköldén, Mannerskantz, Andersson* i Rixö och *Svedberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock, Bagge, Björklund, Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Falkenberg, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo, *Lövgren, Carlström* i Södergården, *Andersson* i Tungalsta, *Bergström* i Hälsingborg och *Staxäng*.